[2025] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 461: 2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 167

ਰਾਜਾ ਖਾਨ

ਬਨਾਮ

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ

(2025 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 70)

07 ਫਰਵਰੀ 2025

[ਸੰਜੇ ਕਰੋਲ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਨ, * ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ

ਸਿਰਲੇਖ†

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 - ਧਾਰਾ 27 - ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੇਸ - ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਮਲੇ ਦੇ ਹਥਿਆਰ (ਪੱਥਰ, ਗੰਡਾਸਾ) ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 201 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ, ਜੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ:

ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:ਨਹੀਂ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੇਸ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ - ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਇੰਨੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪੰਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੂਲੀ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੂਲੀ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ - ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਮੈਮੋ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੇ ਵੀ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ -23 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ -2, ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -5 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ 'ਆਖਰੀ ਵੇਖੀ ਗਈ' ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਹੈ - ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

---

* ਲੇਖਕ

ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 201 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। (ਪਾਰਸ 16, 22, 30-33)

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 - ਐਸ.ਐਸ.25-27 - ਐਸ.27, ਐਸ.ਐਸ.25 ਅਤੇ 26 ਦਾ ਅਪਵਾਦ:

ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਐਸ.ਐਸ.25 ਅਤੇ 26 ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 27 ਐਸ.ਐਸ.25 ਅਤੇ 26 ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਧਾਰਾ 27 ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਤੱਕ - ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ - ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਲੱਭੀ ਗਈ ਵਸਤੂ, ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ. (ਪਾਰਸ 18, 19)

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 - ਸ.27 - ਸਮੱਗਰੀ - ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। [ਪੈਰਾ 20]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਹਨੁੰਮੰਤ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ **[1952] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1091: (1952) 2 ਐਸਸੀਸੀ 71);** *ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* **(1984) 4 ਐਸਸੀਸੀ 116;** *ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬਨਾਮ ਬਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ,* **(1972) 4 ਐਸਸੀਸੀ 659;** *ਉਦੈ ਭਾਨ ਬਨਾਮ ਉਦੈ ਭਾਨ ਵਿ. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ* [**1962] ਪੂਰਕ। 2 ਐਸਸੀਆਰ 830: ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 1116**; *ਬੋਧਰਾਜ ਉਰਫ ਬੋਧਾ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ* **[2002] 2 ਐਸਸੀਆਰ 67: (2002) 8 ਐਸਸੀਸੀ 45;** *ਵਰੁਣ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ* **[2010] 13 ਐਸਸੀਆਰ 296: (2011) 12 ਐਸਸੀਸੀ 545;** *ਮੁਸਤਕੀਮ ਉਰਫ ਸਿਰਾਜੁਦੀਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ* **[2011] 9 ਐਸਸੀਆਰ 101: (2011) 11 ਐਸਸੀਸੀ 724 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872; ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860; ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973

ਕੀਵਰਡਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤ; ਕਤਲ; ਲੋਹੇ ਦੀ ਪਾਈਪ; ਬੈਟਲੈਕਸ (ਗੰਡਾਸਾ); ਪੱਥਰ; ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ; ਛੱਪੜ; ਪੱਥਰ ਦੀ ਖੱਡ; ਹਮਲੇ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਥਿਤ ਖੁਲਾਸਾ; ਰਿਕਵਰੀ;

ਰਾਜਾ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ

ਖੋਜ ਅਤੇ ਦੇਰਾ; ਜ਼ਬਤ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਮੈਮੋ; ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ; ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ; ਕਬੂਲਨਾਮਾ; ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 27; ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ; ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ; ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ; ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ; ਪੰਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ; ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ; ਸੁਝਾਅ; ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੇਸ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2025 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 70

ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 04.07.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2014 ਦੇ ਸੀਆਰਏ ਨੰਬਰ 855 ਵਿੱਚ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੂਬੇ, ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਰੀਹਾ, ਸੌਭਾਗਿਆ ਚੌਰੀਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜਸ਼੍ਰੀ ਏ ਦੂਬੇ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਚੌਹਾਨ, ਐਚਬੀ ਦੂਬੇ, ਸ਼ੋਹੇਬ ਅਲਵੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੁਚਿਕਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਮਿਤ ਪੀ ਸ਼ਾਹੀ, ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ,

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਪ੍ਰਫੁਲ ਭਾਰਤ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਢੱਲ, ਗੋਪੀਨਾਥ ਐਮਆਰ, ਰਾਜਵਰਧਨ ਮੱਲ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

<u>ਫੈਸਲਾ</u>

ਮਨਮੋਹਨ, ਜੇ.

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 4 ਜੁਲਾਈ, 2023 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਏ./855/2014, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਰਾਏਪੁਰ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨੰਬਰ 42/2014 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਾਵਲੀ, 1860 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਆਈਪੀਸੀ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 201 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ 500/- ਰੁਪਏ (ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ) ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 201 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ 5 (ਪੰਜ) ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 200/- ਰੁਪਏ (ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਡਿਫਾਲਟ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ।

<u>ਤੱਥ</u>

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

2.1. ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੀਰਜ ਯਾਦਵ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਮ੍ਰਿਤਕ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) 29 ਨਵੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰੇਮਲਾਲ ਯਾਦਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ 5) ਨੇ 30 ਨਵੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਵਰਮਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਨੇ 1 ਦਸੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿੰਡ ਡੋਂਡੇਕਲਾ ਮਟੀਆ ਵਿਖੇ ਪੱਥਰ ਦੀ ਖੱਡ ਦੇ ਛੱਪੜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਾਸ਼ ਤੈਰਦੀ ਹੋਈ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਪੀਐਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 2 ਦਸੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਐਮਈਆਰਜੀ ਨੰਬਰ 62/2013 (ਸਾਬਕਾ ਪੀ -17) ਵਜੋਂ ਐਮਈਆਰਜੀ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਕਿਸਮ ਕਤਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 3 ਦਸੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਪੀਐਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਾਏਪੁਰ ਵਿਖੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 228/2013 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਲਰਾਮ ਯਾਦਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ-21) ਨੇ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ ਸੀ।

2.2. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਉਧਾਰ ਲਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਧਾਰ ਲਈ ਗਈ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

2.3. ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਤਾਰਾਚੰਦ ਵਰਮਾ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ) ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਪਾਈਪ ਅਤੇ ਬੈਟਲੈਕਸ (ਗੰਡਾਸਾ) ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਗਾਇਬ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੈਂਟ ਉਤਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਮਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਰੱਸੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਖੱਡ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ।

2.4. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਡਾ. ਨਿਤਿਨ ਸ਼ਯਮਰਾਓ ਬਰਮਾਟੇ (ਪੀਡਬਲਯੂ -10) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ ਪੀ -13) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੱਟਾਂ ਕਿਸੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੱਟਾਂ ਸਖਤ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ "ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ" ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਸੀ।

2.5. ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (ਇਸ ਵਿੱਚ "ਸਬੂਤ ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਿਆਨ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-23) ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਚਨਾ ਛੱਪੜ ਤੋਂ ਲੋਹੇ ਦੇ ਬਲੇਡ (ਗੰਡਾਸਾ) ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਪੱਥਰ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਮਿੱਟੀ, ਮੋਬਾਈਲ ਕਵਰ, ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਫਐਸਐਲ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ) ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ -39) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦੇ ਦਾਗ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ।

2.6. ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਗਵਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਾਹੂ (ਪੀਡਬਲਯੂ -23) ਅਤੇ ਬਲਰਾਮ ਯਾਦਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ -21) ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ 29 ਨਵੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5:00 ਵਜੇ ਤੋਂ 6:00 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਆਟੋ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

2.7. ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 161 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੀਆਰਪੀਸੀ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ) ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਤਾਰਾਚੰਦ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 201 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਤਾਰਾਚੰਦ ਵਰਮਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

2.8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਤਾਰਾਚੰਦ ਵਰਮਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ 26 (26) ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 39 (39) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਿਸੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

2.9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ।

3. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਤਾਰਾਚੰਦ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 201 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ 12 ਅਗਸਤ, 2014 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ।

4. ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਪੱਥਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਦੋ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

5. ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

<u>ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲਾਂ</u>

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੌਭਾਗਿਆ ਚੌਰੀਹਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਬਤ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਆਈਓ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਤੀਰਥ ਧਰੁਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ -22) ਅਤੇ ਭੁਪੇਂਦਰ ਧਰੁਵ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਧਰੁਵ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

7. ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-22 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਗਵਾਹ ਨੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੈਮੋ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -22 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਧਰੁਵ ਨੇ ਥਾਣੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ।

8. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-22 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-26 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-26 ਨੇ ਕਚਨਾ ਤਲਾਬ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਗੰਡਾਸਾ ਵਰਗੀਆਂ ਸਾਬਕਾ ਪੀ-25 ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ।
9. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਦੀ ਟੈਸਟ ਆਈਡੈਂਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪਰੇਡ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਟੀਆਈਪੀ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਯਾਨੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਬਾਹਰੋਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਵਰੀ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਛੱਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
10. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਮਨਘੜਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਤੀਰਥ ਧਰੁਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ-22) ਅਤੇ ਭੁਪੇਂਦਰ ਧਰੁਵ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਘਰੋਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਾ ਤਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਕਵਰੀ ਟੀਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਜਾਂ ਰਿਕਵਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
11. ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੇ ਗਏ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -23 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਪੀਡਬਲਯੂ -2, ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -5 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।
12. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਾਲੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਭਰੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਝੜਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੀਡਬਲਯੂ -15 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ (ਉਦਾਹਰਨ ਡੀ /2)।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲਾਂ

13. ਜਵਾਬਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਫੁਲ ਭਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ

ਪੱਥਰ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਬਿਆਨ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-23) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੱਥਰ ਉਸ ਨੇ ਕਚਨਾ ਤਲਾਬ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -22, ਜੋ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਮੈਮੋ (ਐਕਸ ਪੀ -25) ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਹੀ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ ਪੀ -39) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

14. ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ -22 ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ (ਐਕਸ ਪੀ -10) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੋਪੀ ਸਾਹੂ (ਪੀਡਬਲਯੂ -6) ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

15. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-23 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ 2 ਦਸੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਡੋਂਡੇਕਲਾ ਮਟੀਆ ਵਿਖੇ ਪੱਥਰ ਦੀ ਖੱਡ ਦੇ ਛੱਪੜ ਵਿੱਚ ਤੈਰਦੀ ਹੋਈ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-23 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪੀਡਬਲਯੂ-21 ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-23 ਨੇ 30 ਨਵੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਅਤੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਤਰਕ

16. ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੇਸ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਦੇਖੋ ***ਹਨੁੰਮੰਤ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (1952) 2 ਐਸਸੀਸੀ 71). ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (1984) 4 ਐਸਸੀਸੀ 116*** ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਪੰਜ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ

ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

"*(1) ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ.....*

(2) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਤੱਥ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ 'ਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ,

(3) ਹਾਲਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ,

(4) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ

(5) ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਇੰਨੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਾ ਛੱਡੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੰਮ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

17. ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ ਪੀ -23) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਮਲੇ ਦੇ ਹਥਿਆਰ (ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਗੰਡਾਸਾ) ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

18. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ 26 ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 27 ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ 26 ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ***(ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬਨਾਮ ਬਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1972) 4 ਐਸਸੀਸੀ 659 ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।***

19. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 27 ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਟਾ ਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ੨੬ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਭਾਵੇਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਲੱਭੀ ਗਈ ਵਸਤੂ, ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ***(ਉਦੈ ਭਾਨ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 1116)।***

20. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਹਨ:

i. ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਉਸ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

ii. ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਉਕਤ ਰਿਕਵਰੀ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ

iii. ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

21. ***ਬੋਧਰਾਜ ਉਰਫ ਬੋਧਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ*** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। ***ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ, (2002) 8 ਐਸਸੀਸੀ 45***, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"18... ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਸਬੂਤ ਐਕਟ") ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਧਾਰਾ 25 ਤੋਂ 26 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਜੋ ਲੱਭੇ ਗਏ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਐਡਮਨ ਬਨਾਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ [(1972) 4 ਐਸਸੀਸੀ 659] ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ। ਇਨਾਇਤੁੱਲਾ ਬਨਾਮ ਇਨਾਇਤੁੱਲਾ ਬਨਾਮ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [(1976) 1 ਐਸਸੀਸੀ 828]। ਸ਼ਬਦ "ਅਜਿਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ" ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਭੇ ਗਏ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਤ ਹੈ. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਹੱਦ ਖੋਜੇ ਗਏ ਤੱਥ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਦਬਾਅ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਵਾਜਬ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮੌਕੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੀਆਂ, ***ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਗੁਆ ਦੇਵੇਗੀ. ਧਾਰਾ 27 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਧਾਰਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਪਿਛਲੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ***

ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਤੋਂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। *ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਲੋੜ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਧਾਰਨ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਂ ਥਾਣੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਹਥਿਆਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ. ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਆਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਿਆਨ ਜੋ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਉਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਖੋਜ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਰਾਏ.* ***ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋਈ, ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ।*** *ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੂਲ ਵਿਚਾਰ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਹੀ ਹੈ. ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਲੂਕੁਰੀ ਕੋਟਾਇਆ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ [ਏਆਈਆਰ (1947) ਪੀਸੀ 67] ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਕਿ "ਤੱਥ"*

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

*ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ "ਖੋਜ" ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਵਸਤੂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਗਿਆਨ, ਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. [ਦੇਖੋ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਡੈਮ ਗੋਪੀਨਾਥ ਸ਼ਿਰਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2000) 6 ਐਸਸੀਸੀ 269]। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜੋ "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਭੇ ਗਏ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ". ਪਰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਂ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਹੱਦ ਸਮਝਣ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। **ਸਿਰਫ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੁਕਾਈਆਂ ਸਨ, ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।***

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

22. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤੀਰਥ ਧਰੁਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ 22) ਅਤੇ ਭੁਵਨ ਧੀਮਾਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ -26) ਨੂੰ ਪੰਚ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਕਵਰੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਥਿਤ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਦੇ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

23. ਤੀਰਥ ਧਰੁਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ-22) ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੱਥਰ, ਕੁਹਾੜੀ ਅਤੇ ਪਾਈਪ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਦੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਤੀਰਥ ਧਰੁਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ -22) ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ (ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਭਗ 5 (ਪੰਜ) ਮਿੰਟ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਉਕਤ ਗਵਾਹ ਅੱਗੇ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ.ਪੀ.-23) ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਮੈਮੋ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਜਾਂ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਤੀਰਥ ਧਰੁਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ 22) ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਕਤ ਗਵਾਹ

ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤੀਰਥ ਧਰੁਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ -22) ਨੇ ਕੋਈ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵੇਖੀ ਸੀ।

24. ਐਕਸ ਪੀ-25, ਯਾਨੀ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਗੰਡਾਸਾ ਲਈ ਜ਼ਬਤ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਸ ਪੀ -29 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਚੇਨ ਕੱਢੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੀਰਥ ਧਰੁਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ -22) ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਕਤ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ (ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਐਕਸ ਪੀ -25 ਤੋਂ ਐਕਸ ਪੀ -31 ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ). ਦਰਅਸਲ, ਸਾਬਕਾ ਪੀ -29 ਅਤੇ ਐਕਸ ਪੀ -25 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

25. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਰੈਪਰ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਲੁਕਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕੰਟੇਨਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਲੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਬਤ ਮੈਮੋ ਐਕਸ ਪੀ -29 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੇਨ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕੰਬਲ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਜ਼ਬਤ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਆਈਓ-ਜੀਐਸ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ -25) ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ -29 ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਖੁਦ ਛੱਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਛੱਤ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤੀਰਥ ਧਰੁਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ-22) ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਭੁਪਿੰਦਰ ਧਰੁਵ ਨਾਲ ਉਕਤ ਛੱਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਕਤ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ।

26. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਵਨ ਧੀਮਾਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-26), ਯਾਨੀ ਕਚਨਾ ਛੱਪੜ ਤੋਂ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਗੰਡਾਸਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੋਤਾਖੋਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਉਕਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਚਨਾ

ਛੱਪੜ ਤੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਤੀਰਥ ਧਰੁਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ - 22) ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਗੋਤਾਖੋਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਪੜ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

27. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ***ਵਰੁਣ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (2011) 12 ਐਸਸੀਸੀ 545 ਅਤੇ ਮੁਸਤਕੀਮ ਉਰਫ ਸਿਰਾਜੁਦੀਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (2011) 11 ਐਸਸੀਸੀ 724*** ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਰਿਕਵਰੀ ਮੈਮੋ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ *ਪੰਚ* ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਗੁਆ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

28. ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਦੇ ਟੀਆਈਪੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਨਵਰ ਹੁਸੈਨ (ਪੀਡਬਲਯੂ -20) (ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ) ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਨਿਮਾ ਯਾਦਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ -2) (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ) ਨੇ ਦੋ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਕਤ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਦੋ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਛੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਗੋਪੀ ਸਾਹੂ (ਪੀਡਬਲਯੂ -6) ਅਤੇ ਯੁਗਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਵਰਮਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ -7) ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਛਾਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

29. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਨਿਮਾ ਯਾਦਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ -2) ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੂਰਨਿਮਾ ਯਾਦਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ -2) ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਦੀ ਟੀਆਈਪੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 10 ਦਸੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਰਸੀਦਾਂ/ ਬਿੱਲਾਂ/ ਚਲਾਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੋ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੇਨਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

30. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਮੈਮੋ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

31. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -23 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਪੀਡਬਲਯੂ -2, ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -5 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 'ਆਖਰੀ ਵੇਖੀ ਗਈ' ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਹੈ

32. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ।

ਸਿੱਟਾ

33. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 201 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
34. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ

† ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੈੱਡਨੋਟ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016